

Zubikarai eta Bediauneta´tar Augustin jaio zanetik, bere 100 urte betetzean gogoratzen

1.914´ko Azilla´ren 3´tik – 2.004´ko Uztailla´ren 12´rarte -2.014´ko Azilla´ren 3´an

Euskerazaleak Alkartearen erakundeak omenez, Augustin´eri oroipengarri lez egiten dautson idazlan onen arrazoi nagusia: Augustinen Euskal-zintzotasunezko semetasun ta euskal aberriagaitik eukan ardura betea, gure gaurko belaunaldi edo gaztetasunari aurkeztea da, alako ERRALDOI irudiak bear doguzelako gure gazteen artean, jakin degien, EURAK izan ba zirela, gure gaurko GAZTEAK be, al izan leikezala, gure Euskalerrri maite oneri, espainol lokatzarteakaz daukazan korapilloetatik, askatasunezko argitasunera atara dagian, eta Iparagirrek esaten eban lez: “bizi onetan, Jainkoaren askatasunezko ERRILEGEAN emankorra izan edin”. Askatasunezko nortasunean aundiagokoak izan ezkeru, alkartasun aundiagoak lortzen diralako.

SARRERA.

Lourdes nire emaztea eta ni, Galdakoko gaisotegira joan gintzazan Bilbao ta Badiola´tar Ibon larru osagillearengana, eta bera Ondarrutar-lez aurkeztu zanean, nik Augustin izeneko lagun aundi bat euki nebala Ondarrun esan neutson, eta Lourdesek, ezagutzen ete eban itandu eutsonean, berak: “itaun ori ez zala egin bear era ortan, alderantziz baiño esan eutson”, itauna: “ia baten bat baegoan Ondarrun, Augustin ez ebana ezagutzen”.

1.978-9ko urte artean ezagutu neban Augustin, Aita Santi Onaindiagaz asi ta gero, eta biekaz ibilita, ondo ezagututako gizona izan zala Euskalerrriko zazpi lurraldeetan konturatu nintzan, bere idazlan ta antzerkiak, ezagutzen ez ziran azkeneko lekuraiño eltzen ziralako.

Lagun artean zirikalari zorrotzak izan arren, berba motz eta benaz edo ziñezko gizonak izan ziran edozein arazo baten aurrean, eurakaz ni

uste osoan agertuta beti, maisu ta guraso lez euki nebazalako.

Eusko Alderdi Jeltzalezkoak izan ziran beti, euren uste edo eritzizko Euskalerrrian, ez ebelako onartzen alderdikerririk, Euskal-Etxe Nagusiari begira nortasun aundiko neurrian, seme-alabaren askatasunezko demokraziaren zintzotasuna baiño ez ebelako eskatzen.

Gure Euskal askatasunezko demokraziaren izatezko aberritasunlako baten, ez ebelako ulertzen alderdikerririk, eta benetan diñotsuet oso minduta geratzen zirala, aldikada baten gure artean sarri agertzen ziran banaketakaz.

Augustiñek ziur nago, bere bizitzaren benetako eskeintza egin eutsela Jainko, etxe txiki ta etxe nagusiari, orrein maitasun-gar bagerik bestela, ezin dalako ulertu, bere aiñ ugaritasunezko euskal lana.

Gure artean berbetan egoten giñela, bereala igeritzen jakon euskerea amalez, maite eukela.

ZUBIKARAI eta BEDIALAUNETA´tar AUGUSTINEN AURKEZPENA.

Ondarroa´n jaio zan Zubikarai eta Bedialauneta´tar Augustin, Zubukarai´tar Salvador arotza ta Bedialauneta´tar Ana bere gurasoen bidez, bederatzai anai-arrebaren artean irugarrena zana.

Gurutzeko Alaba lekaimeen eskolan egin ebazan bere lenengo ikasketak.

11 urtetik 15´erañokoak, Saturrarango Abadegai Seminarioan.

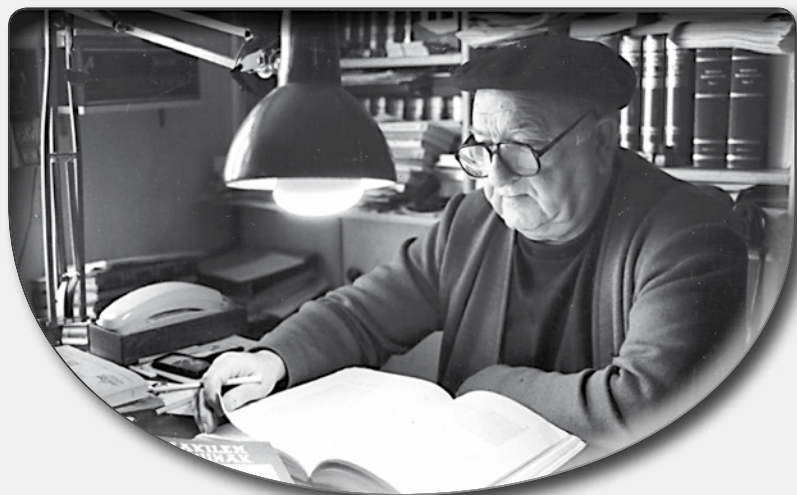
Beste urte bete egin eban Gasteiz´eko apaiz-gaitegian, etxetik ikasita gaisotu zanean, eta zoritxarreko inguru onen ondorioz, apaiz izateko gogoak oztuta, filosofi edo eraman onaren lenengo urtean baztertu ebazan ikasketara orreik.

Ondarruko Luistarren zuzendari ipini eben Augustin, gazteen artean sinismen eta abertzaletasunezko zentzunean, mailla aundiko neurrian lan eginda.

1.864´ko urtean jaiota, 1.920´ko urtean il jakun Ondarruko seme Agirre´tar Txomin, Bizkai´tar apaiz idazle ta abertzale aundia, Augustiñek sei urte eukezala, eta balekite apaiztegian egon zanean, Txomiñen “KRESALA” liburulakoak gazterik itzartu ebela euskal idazlanetara, gero Orixe artuta maisu lez.

1.933´ko urtean, “Zornotza´ko Jaungiko Zale” illeroko aldizkarian eta “Ekin”eko astekarian bere lenengo saiokaz asiko zan lan egiten, baiña barrero makalduta, bere etxetik egingo zituzen urrengo idaz lanak urte bi aldiz.

1.933´ko urtetik aurrera, alde batetik antziñeko politikaren guda aldietako bildurragaitik etorten ziralako oztonduteko ez izen orreik, eta bestetik or-

duko egoera politikoak alan be artzen ebazalako, asi zan idazten ordezko izen oneikaz, guda aurretik: “Amezti”, “Arteta”, “Gurutz”, “Itxas-ertz”, “Zubegi”, “Kutuntxu de Arribai”, “Ibai Ondo”, “Ondarzubí”, eta abar, “Ekin”, “Euzkadi”, “Euzko”, “Gudari”, “Argia”, ta abarreko aldizkarietan.

1.934´ko urtean eta 20 urte zituzenean, len aldiz erakutsiko eban Augustiñek bere lenengo “Aberrijagaz Bizi”koaren antzerki lanagaz, euken idaz zaletasuna eta griña, Euskadi aldizkarian argitaratuta. Aldizkari orretan 38 antzerkiko izen buru argitaratuz 1.987´ko urterarte. Bertarako be, ainbat gazteleharazko lan eginda.

1.936ko urtean sortu zan espainako guda, eta frankotarrak urreratu ziranean, Augustiñek iges egin bear izan eban Iparraldera, eta or bertan egoala Eskualduna astekarirako idazlan batzuk eginda, bilbora joan zan laster, “Euzkadi” aldizkarirako lan egiten.

1.937ko Urtarrilla´ren 1´etik asita, urte bereko Bagilla´ren 19´rarte, Ziarsolo ta Abeletxe´tar Manu´k bere euskerazko aldizkari barri baten asmamenakin Augustiñengana joanda, euskera utsean egingo eben egunkari barri “Eguna”n lan egin eban zuzendari orde lez, Erkiaga´tar Eusebio, Arizmendiarrrieta´tar Jose Mari, eta Mendizabal´tar Alex laguntzailleakaz, Ziarsolo ta Abeletxe´tarren zuzendaritzapean.

Bilbo galdu ondoren, Zalla ta Karrantzako noragabeko bideetatik ibilita, Santanderreko Santoña´n eta Asturias´eko aldetik ibili zan “Aralar”eko batalloi taldearen gudari lez, Laredora itzuli eta bertan baitu arte.

Baitu ondoren, Duero´ko Arandan, Kastro, Ebro´ko Miranda´n, Nafarroa´ko Oteiza de la Solana´ko batzangotasunezko zelaietatik zigorrezko lanetan ibili ondoren, Guadalajara´ren Mirabueno´ko gudadokietan, 64´n batalloi langille lez ibilita, Katalunian agertu ziran.

1.939´ko urtean Urtarrilla´ren 4´an Zaragozan egoanean, Eguna´ko idazle zan lez, estu artu eban epaitegietan eta egun batzuk Azpeitia ta Donostia´ko espeetxetan ibili ondoren,

español´tar 9 izparkarien truke, 9 euskal izparkari askatuko ebezan, artean Augustin egoala, eta an askatuta Bartzelonan babesteko muga aldatu bear izan eban lez, an egon zirala egun batzuen baimena artuta, Bartzelona galdu zan, eurak lenengo Endaia, Ziburu´n, eta gero Landes´etako Labenne´tik ibilita.

Frantzeztarrak zoritxarrez, Alemaniak sortutako gerratean sartu bear izan eben, eta Augustin bere lagunakaz, Lannemezan eta Tarbes´eko iskillotegietan lan egin bear izan eben, arik eta Alemanak sartu arte.

Etixerako ustetan urten eban Augustiñek Frantzitik, eta Frankoren ertzain izkutukoak arrapatuta, lenengo Figeras´eko espetxean eta gero zigorpeko batalloi baten Jibraltarren aurreko “Las Inbiernas”etara bialdu eben zigortuta.

1.941´eko urtean etxerau zan Augustin, ez berak, lagunena arteko txantxetan, igarotako gertakizun orregaitik: “1.936´ko urtearen udako gau baten, etxetik aste baterako izango zalakoan urten, eta 1.941´eko negu gordiñean etxeratu nintzan”, esan barik.

1.941´eko urtean etxeratuta egoala, Mutriku´ko altxa-arraina´ren⁽¹⁾ Arruti´ko lantegitik deia artuta, lantegiko idazkaritzan lan egiteko onartu ebenagaz, bertan bete egin ebazan urrengo berrogeitabi urteak, arik eta zar saritu zan arte.

1.942´ko urtearen Urrilla´n ezkondu zan Ea´ko Erkiaga ta Aldamiz´tar Maria´gaz. Sei seme-alaba eder euki zituzen, Jose Augustin Deia´ko egunkarian lan egiten ebana, Joan Antón, Alejandro, Beatriz Ondarrun andereño dana, eta Maria Jesús Markiñan, Jabier´egaz osotuta euskal kabi eder ori.

Maria ta Augustiñek sendiko bizitzari ondoen erantzuteko, Mutriku´ko Arruti lantegi ta euren etxeke dendaren ardurak ondo eroanda lortu eben.

Augustiñek emendik aurrera, iru zatitan bananduko eban bere bizitza: sendiaren bizitza gure euskaltasunezko nortasunean

(1) *Altxa-arraina´ren Arruti´ko lantegitik = fábrica de coserva de pescado de Arruti.*

sendotzeko; Arruti´ko altxa-arraina´ren lantegian lan eginda sendia aurrera atarateko; eta euskal-seme

zintzo-lez, Euskalerraren espainol menpetasuna gure lepo gaiñetik kentzearen, al eben arlo guztietan biotzezko maitetasun guztiagaz, etenbakeko idaz lan bikaiña egiñaz.

Erria eukan iturri Augustin´ek, eta erriak oraindiño daukazan eragozpenetatik artzen ebazan barriakaz maisutu⁽²⁾ zan neurriko mailla aundiñean, eta ardurazko neurri orreitan eskaiñi eutsen Augustiñek: Sendi, Euskalerrita Jaungoikua´ri, bere bizitzazko eginkizun guztiak.

Guda ostetik Augustin´ek ibili zitzen ordezeko izenak: “Z´tar A”, “Zubegi”, ta “Ondar-zubi”ko izen ordeak izan ziran. “Karmel”, “Zeruko Argia”, “Egan”, “Redención”, “Oleri”, “Deia”, “Diario Vasco”, “ZER”, “Euskerazaintza ta abarreko aldizkarietan idazteko.

(2) *Bera maisutu = auto didacta.*

1.945'eko urtean "ITSASORA" argitaratu eban, Biarritz'eko Euskal Lore jokoetan saritua izan zana.

1.950'tik 1.965'eko urte bitartean, Ondarrun ataraten zan "Boga-Boga" aldizkarian be lankide izan zan.

1.956'ko urten "SEASKA INGU-RUAN" argitaratu eban, Donostian saritua izan zana.

1.961'eko urtean, Euskaltzaindiko urgazle izendatu eben.

1.963'ko urtean, "IRU ALABA" argitaratu eban, Toribio Alzaga'ren saria artuta.

1.967'ko urtean, "GIZON ON ETA ANDREA ERRE" argitaratu eban, Gipuzkoa sariketan aipatua izan zana.

1.967'ko urtean jaio zan EUSKERA ERABILTEKO ALKARTASUNA edo Euskerazaleen Alkartea, Oleaga'tar Jesús, Olaizola'tar Jose M^a, Gonzalez ta Etxegarai'tar Karlos M^a, Berrojalbiz'tar Julia, Montiano'tar Jose Antonio, Uriarte'tar Kastor, Ezpeleta'tar Jose, Zelaya'tar Adrian, Astiz'tar Migel A., Urkijo'tar Juan Ramon, Erkiaga'tar Eusebio, Zubizarreta'tar Fernando, Martin de Retana'tar Jose M^a, Zugazaga'tar Leopoldo, Bengoa'tar Jose Luis, eta Atxa'tar Jesús'ekin.

Augustin, nai ta bere ezagun ta lagun guztiak, Bilbon eta Bizkai guztirako aukeratu zan Euskerazaleen zuzendaritzazko batzorde orretan ez egon arren, laster eskaiñi eutsoen bera ta beren lagun aundiak ziran Onaindia'tar Aita Santi, Olazar'tar Martin'ek eta abar, euren laguntza osoa il ziran arte.

1.968'ko urtean, "LURRUNPEAN" argitaratu eban, Gipuzkoa'ko saria artuko ebena.

1.969'ko urtean, "ERREKONDUAN" argitaratu eban, Gipuzkoa'ko saria artuta.

1.969'ko urte berean, "MENDU ZARRAK" argitaratu eban, Toribio Alzaga'ren saria artuta.

1.969'ko urtetik, KONDAIRA edo EDESTIKO 13 liburu argitaratu ebazan "MOTRIKU" erritik asi ta 1.993'ko urtean "ONDARRU" gaz amaituta.

1.977ko Uztaillan agertu zan gure lenengo "ZER" Euskerazaleak Alkartearen illeroko aldizkaria, eta Augustin bertan ez egon arren, 1.977ko Irailla'ren bigarrenengo zenbakian agertzen jaku Ondarru'tar Txomin Agirre'ren buruz egindako idazlan eder bategaz, ortik aurrera, etenbageko lan eginda "ZER" aldizkariarentzat.

1.978'ko urtean, Kardaberazen ondorioz eta izatasun beretik jaioko zan gure EUSKERAZAINTZA, euskerearen eztabaida-ko kezka baten eta berotasunezko bidetik Euskerearen eskubide biziak zaintzeko alegeñean, 1.979'ko Azaroa'ren 23'an Madriletik Erri Zuduzko⁽¹⁾ Elkarte lez izendatu zana, eta or egon zan gure Augustin, ainbat gizon aundi ta arduradun artean.

(1) Erri-Zuduzko- Elkarte = de utilidad pública. "ZUDU" = ARRETA, ARDURA.

Berak idatzi eban “EUSKAL SENIK, EZ DAIGUN GALDU”, 1.991 ko Euskerazaintzaren aldizkarian.

Augustin, ainbat denboran izan zan Euskerazaintzaren lendakari ordea.

1.978 ko urtetik 1.986 ko urterarte, IPUI-BERRI edo ELE-BERRI ko zortzi liburu argitaratu ebazan.

Artean: 1.978 ko urtean, “BALE DENBORAK” espain-aterriko aldetik Irizpide edo Kritikako saria artuko ebena.

1.979 ko urtean Bilbao n, Txomin Agirre ren saria Artuko eban “ANTON GUZURRETXE” argitaratu ebenean.

1.980 ko urtean, “LAIÑOAK MUNDAKAN” argitaratu eban, Etxeita ren saria artuta.

1.981 ean, “IRA USAIÑA” Etxeitaren saria artu ebena.

Eta 1.981 eko urte berean, “MONDAKA” argitaratu eban, Etxeita ren bigarren saria artu ebena.

1.981 eko urtean, “ARRANONDO” aldizkariaren zuzendaria izendatu eban, eta ardura ori eroan eban gaisotu zan arte.

1.979 ko urtetik asi ta 1.991 ko urtean amaituta, KONTAKISUNEN sei liburu argitaratu ebazan, Bilbao n 1.979 ko urtean, Azkuen saria artuta “ESAN ETA ESANGO” liburua argitaratu ebanagaitik.

1.983 eko urtean, “MENDI TA ITSASO” argitaratu eban, Markiña ko Lore Jokoetan saritua izan zana.

1.986 ko Jorrailla ren 18 an, Foru Aldundiak omendu eban, saria, Makua tar Jose Mariren eskutik artuta. Ainbat erakunde be bildu ziran Augustin omentzeko, Labayru ko ikastegia urte onetan, eta 1.991 ko urtean Euskadiko IX. Euskal Antzerki Topaketak, eta abar.

1.986 ko urtean, “ARTEA KO ITSUA” argitaratu eban, Foru Aldundiko saria artuta.

Orrez gain Augustiñek, leiaketa askotan bere idazlanak aurkeztu ebazan, irabazikoaren laguntzagaz aurrera giteko.

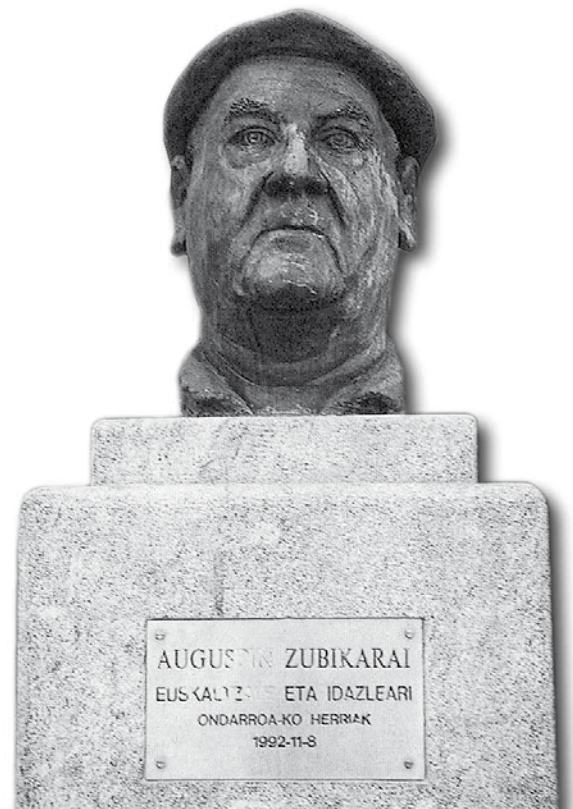
1.992 ko Urria n eta Azaroa n, ondo merezitako omenaldiak egin eutsotzan Ondarruko erriak Augustin eri, bere izeneko enparantzan, gerritik gorako bere irudia ezarri zabalgunetaretan, eta Ondarruko Seme-Bikaiña izendatuta, beren liburuaren erakusketa bat egiteagaz.

1.993 ko urtean, “OOREZKO EUSKALTZAIN” izendatu eban Euskaltzindikoak.

1.994 ko urtean, “333 OROIPEN ETA IKUSPEGI” Bilbao n argitaratutako liburua.

Augustine k egindako idazlan guztia- ren laburpen bat eginda, lan kopuru au agertzen jaku: 71 liburu, eta 4.000 idazlan labur, eta kopuru guztitik 25 lan sarituak izan zirenak. 1.995 eko urtean ARANA TA GOIRI TAR SABINO REN azkeneko saria artuta.

AUGUSTIN ERI BURUZ, ONDORIO LEZ ESAN BEAR DOTENA.

*Kromaño'n arbasoetatik asi eta Paleolítico-Neolítico bitartean lortuta oraindiño gaur odol bizi-bizian daukagun askatasunezko demokrazia-
ren baita onen bidez, gure Euskalerrri maite onek, biografia edo bizi kondaira askoko gizon aundiak emon dabezala esan bear dot, gure zor eskubideetan izatezko demokrazi onek, asmakizun aundiko sortzailletasunean ezartzen gaitulako.*

Bereziki azpimarratuak dagozan Agirre'tar Txomin, Loidi, Bilintx, Etxaniz'tar Nemesio, Akesolo'tar Lino, Onaindia'tar Santi, Xalbador, eta ainbat euskalzale abertzaleak aipatzen dauz Augustin'ek, ondo baiño obeto dakielako nolako zorrak daukezan gure erriaren nortasunezko Euskereak eurokin.

Euskalerrriak daukan bereiztasunezko baita au baiña, norkerizko alderdikeriaren aurka oso aukera bagekoa izan da, ekialdetik menperatzailletasunezko ekintzan agertu ziran ainbat leiñu Europa'ren mendebal onetara, eta mendebal onetan erromatar kaiser-

tzak sortu ziranakin, Europa guzti au menpetasunezko norkeriaren zaletasunean biurtzeko, eta errigizarteak morroitasunean batzangotzeko, bizitzeko bear eben guztia kontroletako alegiñetan ibili arren.

Amaibako eskerrak emon bear dautsaguz Jaungoikua'ri ZUBIKARAI ta BEDIAUNETA'tar AUGUSTIN'lako gizonak eukiteagaz, gaur mirari aundia bat dalako Paleolítico-Neolítico bitartean lortu genduzan askatasunaren demokrazizko baitakin aitorlez, gaur gure Euskalerrri maite onetan agertzeagaz.

Gure Euskalerrri maite onen giza seme-alabak, bizitzaren eskubideko zor ordezkartzaren ekintzan, munduko giza guztien antzera asmatzailletasunezko almenak bakarrik eukinda, kundeatzaille edo berezko legearen ekanduzko ardura aundi-koak izanez gaiñ, asmakizun orreitan sortzailletasunezko bereztasunean agertzen gara, eta esker aundiak emon bearrean agertzen gara euskaldun guztiak AUGUSTIN'lako gizonari, Euskalerrriak bere edestian lortu dauazan ekanduzko izar bixiak, gaurko eguneraiño ekarteagaz bakarrik.

Jaungoikuak bereztutako legeari begira, bereztasunezko ekintza orreitan agertzen dalako benetako maitetasuna Euskal Askatasunezko-Demokraziaren-Nortasunezko-Oitura'gaitik.

Agur eta egun aundirarte Augustin.

Oar txiki bat.

Augustin'en liburu guztiak **Euskerazaleak** web orrian daukasuez.

Atutxa'tar Paul

Zornotzan 2014'an Urrilla'ren 24'an

